

AP19678453 «Қазақстандық қоғамның әлеуметтік-мәдени өзгерісі жағдайында студент жастар арасындағы этносаралық қақтығыстардың алдын алуды институционалдық реттеу» - ғ.ж. Шорманбаева Д. Г.

Өзектілігі:

Қазақстандық қоғам үшін қазіргі әлемдегі ең көпмәдениетті және көпэтносты қоғам ретінде ұлтаралық қарым-қатынас тек ғылыми зерттеулерге арналған термин, категория ғана емес, өркениеттік қауіпсіздіктің өмірлік маңызды құрамдас бөлігі болып табылады. Қазіргі Қазақстан көпқұрылымды қоғам ретінде қалыптасты және ХХІ ғасырдың басында этникалық ұжымдардың қазақстандық саяси ұлтқа интеграциялану мәселелерін шешуді жалғастыруда.

Әлемдік өркениетті дамыту жолында қазақстандық қоғамның ішкі тұрақтылықсыз және қатынастардың барлық деңгейлерінде ұлтаралық келісімді шоғырландырусыз, сақтаусыз және нығайтусыз жаңа өмір сапасына қарай қозғалысы мүмкін емес. Мемлекет Басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың «Жаңа Қазақстан: жаңару және жаңғырту жолы» атты Қазақстан халқына Жолдауында көрсетілген. Бұл жоба «Ұлттық рухани жаңғыру» ұлттық жобасының «Қазақстандық бірегейлікті және зияткерлік әлеуетті дамыту» 1-ші міндетін іске асыруға жәрдемдесуге бағытталған.

Студент жастар – бұл әлеуметтік-мәдени және азаматтық жетілудің қалыптасуы мен даму процесінде тұрған әлеуметтік-демографиялық топ. Жастардың әлеуметтік қатынастар жүйесіне әлсіз қатысуы, алдыңғы ұрпақтың көзқарастары мен стереотиптерін сақтау олардың сәйкестендіру мен оқшаулануға, сәйкестік пен негативизмге деген тартымдылығын тудырады. Сондықтан жастар ортасындағы этносаралық өзара іс-қимылға ерекше назар аудару қажет.

Ғылыми зерттеу Қазақстандағы этносаралық қақтығыстардың алдын алуға және біздің ойымызша, толерантты көзқарастарды, ынтымақтастық пен өзара сыйластық құндылықтарын қалыптастырудың ең тиімді тәсілдерінің бірі болып табылатын институционалдық реттеу тетіктері арқылы олардың алдын алуға бағытталған.

Жобаның мақсаты:

Білім беру жүйесі мен қоғамдық ұйымдар арқылы қазақстандық қоғамның әлеуметтік-мәдени трансформациясы жағдайында студент жастар арасындағы этносаралық қақтығыстардың алдын алуды институционалдық реттеудің тиімді жолдарын әзірлеу.

Күтілетін және қол жеткізілген нәтижелер:

1. Білім беру жүйесі және қоғамдық ұйымдар арқылы студенттік ортадағы этносаралық қақтығыстардың алдын алуды институционалдық реттеу жолдары әзірленді: университетте «Мәдениеттің Бірлігі» клубын құру; «Мәдениетаралық диалог» цифрлық платформасын, студенттік ортадағы этносаралық қақтығыстардың алдын алу бойынша оқу-әдістемелік қамтамасыз етуді («Студенттік ортадағы этносаралық қақтығыстардың алдын алу» біліктілігін арттыру курсы, «Этносаралық қақтығыстардың алдын алу үшін инновациялық педагогикалық технологиялар» әдістемелік ұсынымдары, «Қазақстандық қоғамның әлеуметтік-мәдени трансформациясы жағдайындағы этносаралық қатынастар» оқу құралы) әзірлеу.

Жұмыс жалғасатын болады

2. Жастарды этносаралық қоғамдық қатынастар жүйесіне тарту мақсатында «Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті» КеАҚ базасында «Мәдениеттің Бірлігі» клубы құрылды.

«Мәдениеттің Бірлігі» клубының миссиясын, стратегиясын, мақсаты мен міндеттерін анықтау үшін ЖОО-да тәрбие жұмысына талдау жүргізілді. «Мәдениеттің Бірлігі» студенттік клубының жарғысы бекітілді; клубты басқару тетігі, клубтың логотипі әзірленді. Клубтың логистикасы: клубтың нақты ережелері, атқарушы лауазымдар ауқымы, әр лауазымға арналған міндеттер анықталды. «Мәдениеттің Бірлігі» студенттік

клубының қызметін ұйымдастыру: клуб регламенті, іс-шаралардың күнтізбелік жоспары әзірленді, кездесулердің жиілігі белгіленді. Клубтың ашылуы бойынша іс-шаралар әзірленіп, өткізілді. Қарағанды облысының этномәдени бірлестігінің басшыларын шақыра отырып, клубтың тұсаукесері өтті. Клубтың ақпараттық және медиа жұмыстары жүргізілуде. Клубтың бренді, оның философиясы құрылып, насихатталуда және клубтың танылуын арттыру бойынша жұмыстар жүргізілуде.

29.02.2024 ж. бастап университеттің тәрбие процесіне этносаралық қақтығыстардың алдын алу, студенттік ортада үйлесімді этносаралық қатынастарды қалыптастыру және дамыту құралдарын енгізу туралы акт алынды.

Жұмыстар аяқталды

3. «Студенттік ортадағы этносаралық қақтығыстардың алдын алу» біліктілікті арттыру курсының оқу-әдістемелік кешені әзірленді және ол «Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті» КеАҚ-да сыналды.

Университетте тәрбие қызметімен айналысатын кураторлар, профессорлық-оқытушылар құрамы, педагог қызметкерлер үшін «Студенттік ортадағы этносаралық қақтығыстардың алдын алу» біліктілікті арттыру курстары (БАК) ұйымдастырылды және өткізілді. Біліктілікті арттыру курстарының бағдарламасы, тақырыптық жоспары және жоспар-кестесі әзірленді.

Тақырыптар бойынша «Студенттік ортадағы этносаралық қақтығыстардың алдын алу» біліктілікті арттыру курстарының мынадай мазмұны:

- «ҚР этносаралық қатынастар саласындағы мемлекеттік саясат»;
- «Қазақстандық қоғамның этносаралық қатынастарындағы ұлтаралық құндылықтар мен түйінді ұғымдар»,
- «Білім беру кеңістігі жағдайындағы этносаралық қатынастардың психологиялық ерекшеліктері»,
- «Этносаралық қақтығыстар: білім беру ортасындағы этносаралық келісімді сақтау және нығайту жолдары»;
- «Көпұлтты жоғары оқу орны студенттеріне көпмәдениетті білім беру»;
- «ЖЖОКБҰ-дағы тиімді мәдениетаралық өзара іс-қимыл технологиялары әзірленді» .

Біліктілікті арттыру курстарын өткізу әдістемесі әзірленді: оқытудың белсенді және интерактивті әдістерін, нысандарын іріктеу жүргізілді; дидактикалық материалдар, қорытынды бақылау құралдары әзірленді.

«Студенттік ортадағы этносаралық қақтығыстардың алдын алу» біліктілікті арттыру курстарына тыңдаушыларды қабылдау жүзеге асырылды, сабақтар: дәрістер, семинарлар өткізілді.

БАК-ты әлеуметтік желілерде ілгерілету жүзеге асырылды – https://www.instagram.com/ankisgd_kstu?igsh=MTJzaTY1eTZvcWM1Yg== және https://www.instagram.com/stu_club_madiniet_birligi?igsh=MWNvdjExN3phZTVwYw== .

Біліктілікті арттыру курстарының тақырыптары бойынша құндылықтарды анықтау үшін интерактивті сауалнама дайындалды.

29.05.2024 ж. бастап университеттің білім беру процесіне тәрбие қызметімен айналысатын кураторлар, профессорлық-оқытушылар құрамы, педагог қызметкерлер үшін біліктілікті арттыру курсы енгізу актісі алынды.

Зерттеушілер тобы:

1. Шорманбаева Динара Госмановна – PhD, «Қазақстан халықы Ассамблеясы және әлеуметтік гуманитарлық пән» кафедрасының меңгерушісі.

Хирша индексі - 1;

Scopus Author ID: 56073522400;

ORCID: 5607-3522-400.

2. Смирнова Галина Михайловна – п.ғ.к, доцент., Инженерлік педагогика орталығының жетекшісі.

Хирша индексі – 1;

Scopus Author ID: 57208045259;

ORCID= 0000-0003-2980-8700.

3. Готтинг Валентина Владимировна – п.ғ.к, «Қазақстан халықы Ассамблеясы және әлеуметтік гуманитарлық пән» кафедрасының доценті.

Хирша индексі – 1;

Scopus Author ID: 57189024743;

ORCID: 0000-0002-0490-7289.

4. Тусупбеков Жаркын Амантаевич - гуманитарлық ғылымдар магистрі, «Қазақстан халықы Ассамблеясы және әлеуметтік гуманитарлық пән» кафедрасының аға оқытушысы.

Хирша индексі - 1;

Scopus Author ID: 57219244724;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5885-5082>.

5. Шебалина Ольга Андреевна – кәсіби оқудың магистрі, «Социология» білім беру бағдарламасының докторанты, Инженерлік педагогика орталығының кіші ғылыми қызметкері.

Хирша индексі - 1;

Scopus Author ID: 57207845776;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7641-2528>

6. Шарипова Руфина Мнировна - социология бакалавры, философия ғылымдарының магистрі, «Қазақстан халықы Ассамблеясы және әлеуметтік гуманитарлық пән» кафедрасының аға оқытушысы.

ORCID= <https://orcid.org/0000-0002-0526-3278> .

7. Амиров Азамат Жанбулатович – PhD, Трансформацияны қамтамасыз ету департаментінің директоры.

Хирша индексі - 2;

Scopus Author ID: 57204729952;

ORCID: 0000-0002-5895-7185

Жарияланымдар тізімі:

- D.G. Shormanbayeva, R.M. Sharipova, A.V. Sivodedova, Ye.N. Ivleva, O.A. Shebalina Social and cultural transformation of the information society and its impact on new individuality formation//Вестник Карагандинского университета. Серия «История. Философия». № 3(111)/2023. С.271-279

- Д.Г. Шорманбаева, Р.М.Шарипова, А.В.Сиводедова, О.А. Шебалина, Е.Н. Ивлева. «Межэтнические отношения: методология изучения межэтнического взаимодействия» //Вестник КарГУ. Серия История. Философия. – 2024. – № 2. С.329-340 <https://doi.org/10.31489/2024hph2/329-340>

- D.G.Shormanbayeva, Hayati Beşirli, R.M.Sharipova. «Interethnic unity and value orientations of students in terms of socio-cultural transformation of Kazakhstan society» // Журнал «Аль-Фараби». - 2024. - №2. С.75-88 <https://doi.org/10.48010/2024.2/1999-5911.07>

1-сурет - Студенттік «Мәдениеттің Бірлігі» клубының ашылуы

2-сурет – «Мәскеудің ұлттар үйі» ГБУ-мен танысу және одан әрі ынтымақтастық орнату (РФ, Мәскеу үкіметі, Мәскеу қаласының ұлттық саясат және аймақаралық байланыстар департаменті).

Ықтимал пайдаланушыларға арналған ақпарат:

Алынған нәтижелер әртүрлі деңгейдегі әкімдіктердің ішкі саясат департаменттерінің мемлекеттік қызметшілерінің, ҚХА ұлттық мәдени орталықтарының басшыларының, жастар ұйымдарының басшыларының, жоғары оқу орындары мен колледждердің тәрбие жұмысы жөніндегі жауапты тұлғалардың қызметінде саясаттану, әлеуметтану, мәдениеттану бойынша арнайы курс ретінде пайдаланылуы мүмкін.

Қолданылу саласы:

Студент жастар арасындағы этносаралық қақтығыстардың алдын алуды институционалдық реттеудің әзірленген жолдары қазақстандық қоғамның әлеуметтік – мәдени трансформациясы шеңберінде Қазақстан халқының ұлттық бірегейлігі мен бірлігінің негіздерін сақтауға бағытталған «Әртүрлі көзқарастар – біртұтас ұлт» қағидатын іске асыру жөніндегі қосымша шаралар кешенін ілгерілету үшін негіз болады.

Әзірленген «Мәдениетаралық диалог» цифрлық платформасы қоғамның қажеттіліктері мен сұраныстарына жауап беретін және этносаралық шиеленісті азайту мақсатында этносаралық қақтығыстардың алдын алу, мәдениетаралық диалогтар, конференциялар, пікірталастар өткізу саласындағы ақпараттық-түсіндіру жұмыстарына

бағдарланған коммуникативтік көпмәдениетті кеңістік рөлін атқаратын жаңа әлеуметтік-мәдени орта элементтерінің интеграторы ретінде әрекет ететін болады.

Тірек ЖОО-дағы «Мәдениеттің Бірлігі» клубының қызметін жастарды этносаралық қоғамдық қатынастар жүйесіне тарту мақсатында жүзеге асыру жоспарлануда.

Оқу-әдістемелік сүйемелдеу жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының оқытушыларының біліктілігін арттыру жүйесінде және оқу-тәрбие процесінде, сондай-ақ этносаралық келісім идеясын ілгерілету мақсатында жобаның алынған нәтижелерін коммерцияландыру шеңберінде пайдаланылуы мүмкін.

Алынған нәтижелер осы бағыттағы ғылыми зерттеулерді жалғастыру үшін платформа ретінде пайдаланылуы мүмкін. Өзектендірілген әдіснамалық негіз ұсынылған проблеманы қазіргі Қазақстанның ерекшелігін ескере отырып, жаңа әлеуметтік-мәдени форматта қарауға мүмкіндік береді және практикаға бағытталған сипатқа ие болады.

Ақпаратты жаңарту күні: 05.07.2024 ж.